

Aanvullende beoordeling

**Bacheloropleiding
Geschiedenis**

**Faculteit der Geesteswetenschappen,
Universiteit Leiden**

Quality Assurance Netherlands Universities (QANU)
Catharijnesingel 56
Postbus 8035
3503 RA Utrecht
The Netherlands

Telefoon: 030 230 3100
Fax: 030 230 3129
E-mail: info@qanu.nl
Internet: www.qanu.nl

Projectnummer: Q546

© 2015 QANU

Tekst en cijfermateriaal uit deze uitgave mogen, na toestemming van QANU en voorzien van bronvermelding, door middel van druk, fotokopie, of op welke andere wijze dan ook, worden overgenomen.

INHOUD

Rapport over de aanvullende beoordeling van de bacheloropleiding Geschiedenis van de Universiteit Leiden.....	5
Administratieve gegevens van de opleiding	5
Administratieve gegevens van de instelling.....	5
Kwantitatieve gegevens over de opleiding	5
Samenstelling van het panel.....	5
Aanleiding en achtergrond	6
Werkwijze van het panel	6
Samenvattend oordeel van het panel.....	9
Behandeling van de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling.....	13
Bijlagen.....	21
Bijlage 1: Curricula vitae van de leden van het panel.....	23
Bijlage 2: Curriculumoverzicht.....	25
Bijlage 3: Bestudeerde eindwerkstukken en documenten	27
Bijlage 4: Bezoekprogramma.....	29

Dit rapport is vastgesteld op 12 november 2015.

Rapport over de aanvullende beoordeling van de bacheloropleiding Geschiedenis van de Universiteit Leiden

Dit rapport volgt het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (versie van november 2011).

Administratieve gegevens van de opleiding

Bacheloropleiding Geschiedenis

Naam van de opleiding:	Geschiedenis
CROHO-nummer:	56034
Niveau van de opleiding:	bachelor
Oriëntatie van de opleiding:	wetenschappelijk (wo)
Aantal studiepunten:	180 EC
Afstudeerrichtingen:	Algemene geschiedenis; Amerikaanse Geschiedenis; Economische geschiedenis; Geschiedenis van de Europese expansie en globalisering; Middeleeuwse geschiedenis; Minderheden en migratiegeschiedenis; Oude geschiedenis; Sociale geschiedenis; Vaderlandse geschiedenis; Zeegeschiedenis
Locatie:	Leiden
Variant:	voltijd en deeltijd
Vervaldatum accreditatie:	29 juni 2016 (herstel)

Administratieve gegevens van de instelling

Naam van de instelling:	Universiteit Leiden
Status van de instelling:	bekostigde instelling
Resultaat instellingstoets:	positief

Kwantitatieve gegevens over de opleiding

De vereiste kwantitatieve gegevens over de opleiding zijn niet opgenomen in dit rapport, deze gegevens zijn te vinden in het rapport Geschiedenis en International Relations, Universiteit Leiden, Faculteit Geesteswetenschappen, vastgesteld op 28 oktober 2013.

Samenstelling van het panel

Het panel dat de bacheloropleiding Geschiedenis van de Universiteit Leiden beoordeelde bestond uit:

- Prof. dr. Luc François (voorzitter), emeritus gewoon hoogleraar in de geschiedenis aan de Universiteit Gent;
- Prof. dr. Jan Orbie, hoofddocent bij de vakgroep Politieke Wetenschappen en directeur van het 'Centre for EU Studies' van de Universiteit Gent;
- Prof. dr. Peter Raedts, emeritus hoogleraar middeleeuwse geschiedenis aan de Radboud Universiteit in Nijmegen;

- Linda van Exter BA (student-lid), student Onderzoeksmaster Geschiedenis en student propedeuse Pedagogische Wetenschappen en Onderwijskunde, Universiteit van Amsterdam.

Het panel werd ondersteund door dr. Marianne van der Weiden, die optrad als secretaris.

De curricula vitae van de leden van het panel zijn opgenomen in Bijlage 1.

Aanleiding en achtergrond

De bacheloropleiding Geschiedenis van de Universiteit Leiden is in januari 2013 beoordeeld door een visitatiecommissie onder leiding van prof. dr. Marjan Schwegman. De commissie heeft haar rapport in oktober 2013 afgerond. Ze heeft twee van de standaarden uit het van toepassing zijnde beoordelingskader van de NVAO (het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling) als onvoldoende beoordeeld, namelijk Standaard 2 (Onderwijsleeromgeving) en Standaard 3 (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties). Standaard 1 (Beoogde eindkwalificaties) is als voldoende beoordeeld en valt om die reden buiten deze herbeoordeling.

De NVAO heeft besloten om de accreditatie van de bacheloropleiding Geschiedenis met twee jaar te verlengen (tot en met 29 juni 2016) en de opleiding een herstelperiode toe te kennen. De voorgestelde en door de NVAO aanvaarde wijzigingen bestaan uit:

- het aanbrengen van meer samenhang in het curriculum;
- explicatie van de leerdoelen per studieonderdeel;
- versterking van de begeleiding van de studenten bij hun keuzeprocess;
- borging van het academische eindniveau van de bachelor;
- borging van de kwaliteit van toetsing;
- aanvullende beleidsinitiatieven ten aanzien van de aansluiting bij de beroepspraktijk, inzicht in de maatschappelijke relevantie en de basiskwalificatie onderwijs;
- realisatie van een cultuuromslag in de opleiding.

De Universiteit Leiden moet uiterlijk op 31 december 2015 opnieuw accreditatie voor de opleiding aanvragen. Bij deze aanvraag voegt de Universiteit Leiden een verslag van een beoordeling door een panel van deskundigen van in ieder geval Standaard 2 en 3. Het panel betreft in zijn beoordeling de effecten van de maatregelen die in het herstelpun van de opleiding zijn beschreven.

Twee leden van het panel dat de aanvullende beoordeling uitvoert waren ook betrokken bij de beoordeling van de opleiding in 2013. Een van die twee leden heeft het voorzitterschap op zich genomen. Het panel is aangevuld met een specialist op het gebied van middeleeuwse geschiedenis en er is een nieuw student-lid aangetrokken.

De Universiteit Leiden heeft een beknopte notitie geschreven die de stand van zaken beschrijft na uitvoering van de maatregelen uit het herstelpun.

Werkwijze van het panel

Beoordelingsmethodiek

Conform de 'NVAO Uitgangspunten bij de beoordeling van een opleiding in een herstelperiode' (november 2014) heeft het panel bij de beoordeling van het herstel van de

opleiding gekozen voor een benadering die past bij de vastgestelde problematiek. In 2013 oordeelde de visitatiecommissie Geschiedenis en International Relations dat het curriculum, vooral door de grote keuzevrijheid en het gebrek aan samenhang, onvoldoende waarborgen bevatte om te garanderen dat alle studenten de beoogde eindkwalificaties realiseerden. Daarnaast beoordeelde de commissie een te groot aantal eindwerken uit de opleiding als onvoldoende. Als oorzaken zag de commissie de gebrekkige definiëring van vereisten waaraan de eindwerkstukken moesten voldoen, onvoldoende heldere criteria voor de hoeveelheid begeleiding en onvoldoende onafhankelijkheid van de tweede beoordelaar. In het algemeen meende de commissie dat het de opleiding ontbrak aan reflectief vermogen en dat een cultuuromslag nodig was.

Bij een herstelbeoordeling kan een panel ervoor kiezen de verbeteringen uitsluitend op basis van schriftelijk materiaal te beoordelen. In dit geval heeft het panel echter op verzoek van de universiteit en vanwege de geconstateerde problematiek voor een bezoek gekozen. Het panel meende dat de aanbevolen cultuuromslag en de duurzaamheid van de verbeteringen het beste in gesprekken tijdens een locatiebezoek konden worden vastgesteld. Het bezoekprogramma is opgenomen in Bijlage 4.

Vorbereiding

Ter voorbereiding van het bezoek heeft het panel de stand-van-zakennotitie en documentatie over het vernieuwde curriculum (o.a. collegeschema's en cursusbeschrijvingen) doorgenomen. Het effect van de genomen maatregelen heeft het panel beoordeeld door een representatieve selectie van vijftien eindwerkstukken te bestuderen. De selectie van eindwerkstukken werd in overleg met de voorzitter van het panel door de projectleider van QANU gemaakt uit een lijst van eindwerkstukken uit de periode waarin de herstelmaatregelen volgens de opleiding effect hebben gesorteerd, namelijk van januari 2015 tot heden. Het overzicht met bestudeerde eindwerkstukken en documenten is opgenomen in Bijlage 3.

Rapportage

Op basis van de bevindingen heeft de secretaris een conceptrapport opgesteld. Na vaststelling van het conceptrapport door de panelleden is deze aan de opleiding voorgelegd ter toetsing van feitelijke onjuistheden. Het commentaar van de opleiding is met de voorzitter en, indien nodig, met de overige commissieleden besproken. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld.

Beslisregels

In overeenstemming met het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (d.d. 22 november 2011) heeft het panel de volgende definities voor de beoordeling van de afzonderlijke standaarden en de opleiding als geheel gehanteerd:

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een bachelor- of masteropleiding binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

De opleiding voldoet niet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont op meerdere vlakken ernstige tekortkomingen.

Voldoende

De opleiding voldoet aan de gangbare basiskwaliteit en vertoont over de volle breedte een acceptabel niveau.

Goed

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte uit boven de gangbare basiskwaliteit.

Excellent

De opleiding steekt systematisch en over de volle breedte ver uit boven de gangbare basiskwaliteit en geldt als een (inter)nationaal voorbeeld.

Samenvattend oordeel van het panel

Het visitatierapport 2013 beoordeelde de bacheloropleiding Geschiedenis als onvoldoende. Verbetering was nodig op de volgende punten:

- het aanbrengen van meer samenhang in het curriculum;
- explicatie van de leerdoelen per studieonderdeel;
- versterking van de begeleiding van de studenten bij hun keuzeproces;
- borging van het academische eindniveau van de bachelor;
- borging van de kwaliteit van toetsing;
- aanvullende beleidsinitiatieven ten aanzien van de aansluiting bij de beroepspraktijk, inzicht in de maatschappelijke relevantie en de basiskwalificatie onderwijs;
- realisatie van een cultuuromslag in de opleiding.

In een herstelplan zette de opleiding uiteen hoe het verbetering wilde aanbrengen op de kritiekpunten. Het panel heeft tijdens een locatiebezoek onderzocht of de verbetering tot stand is gebracht.

De opleiding heeft het curriculum vernieuwd. De samenhang van het programma is versterkt doordat het nieuwe curriculum is opgebouwd aan de hand van leerlijnen. Daarnaast is de vroegere vrije verbredings- en verdiepingsruimte vervangen door twee verplichte opleidingsbrede kerncolleges en door twee hulpvakken. De kerncolleges grijpen terug op wat studenten in het eerste studiejaar hebben geleerd en leggen verbindingen tussen de verschillende tijdperiodes. Aan elk kerncollege zijn werkcolleges gekoppeld waarin de studenten leren de algemene concepten toe te passen. De samenhang wordt verder bevorderd doordat de opleiding de einddoelen en leerlijnen heeft vertaald naar specifieke en concrete leerdoelen per type college. Met uniform gemaakte cursusbeschrijvingen en collegeschema's hanteert de opleiding een systematische aanpak die alle betrokkenen duidelijkheid geeft over de te bereiken leerdoelen. Het panel stelt vast dat de programmawijzigingen ertoe hebben geleid dat het curriculum een meer samenhangend geheel is geworden. Dit wordt ook door de studenten zo ervaren. Mede door de afstemming tussen en binnen de vakken kan de opleiding nu garanderen dat alle afgestudeerden de beoogde eindkwalificaties behaald hebben.

De studiebegeleiding is geïntensiveerd. Anders dan voorheen is nu per richting duidelijk aangegeven uit welke hoorcolleges, werkcolleges en hulpvakken studenten kunnen kiezen. De studenten worden hierover uitgebreid en tijdig geïnformeerd zodat ze daarop hun individuele studieplan kunnen baseren. De studiecoördinator is door de examencommissie gemandateerd de studieplannen goed te keuren. De begeleiding bij de bacheloreindwerkstukken is versterkt. Naast de individuele begeleiding volgen de studenten sinds september 2014 verplichte scriptieseminars. Het is nog te vroeg om te kunnen vaststellen of deze aanpak leidt tot minder studievertraging, maar docenten en studenten zijn tevreden over de nieuwe aanpak. Het panel vindt het positief dat bij de scriptieseminars is gekozen voor een vakoverstijgende opzet.

De opleiding ontplooit verschillende concrete initiatieven om studenten voor te bereiden op de beroepspraktijk. De rol van stages daarbij kan nog versterkt worden. Het panel adviseert dan ook het beleid op dit punt actief voort te zetten.

Het panel heeft gezien dat de opleiding sinds de visitatie van 2013 een cultuuromslag tot stand heeft gebracht. Direct na ontvangst van het rapport is er intensief overlegd, in eerste instantie in vijf taskforces. De twee belangrijkste succesfactoren in de gerealiseerde cultuuromslag zijn de onderwijsvergadering en de opleidingssecretaris. De

onderwijsvergadering biedt alle docenten de gelegenheid mee te discussiëren over de implementatie van de vernieuwing en draagt zo bij aan het draagvlak. De opleidingssecretaris zorgt samen met de opleidingsvoorzitter voor het bewaken en stroomlijnen van de communicatie en bewaakt de kaders en afspraken. De opleidingssecretaris en de onderwijsvergadering dragen bij aan een cultuuromslag die ook daadwerkelijk duurzaam is en standhoudt op de lange termijn. Het panel moedigt de opleiding aan deze succesfactoren te behouden. Daarnaast zijn inhoudelijke samenwerking en uitwisseling tussen docenten van verschillende secties onderdeel van de cultuuromslag. Deze inhoudelijke samenwerking wordt bevorderd door de opleidingsbrede kerncolleges, hulpvakken en scriptieseminars en doordat scripties beoordeeld worden door lezers uit verschillende secties.

De opleiding heeft de kwaliteit van de toetsing sinds 2013 op verschillende manieren verhoogd. De eerste stap was de expliciete koppeling tussen leerdoelen en toetsing die beschreven staat in de cursusbeschrijvingen en collegeschema's. In de tweede plaats is het vier-ogenprincipe uitgebreid: niet alleen achteraf, bij de beoordeling van tentamens en eindwerken, maar ook vooraf, bij het opstellen van tentamens.

Om de beoordeling van studenten bij werkcolleges, seminars en hulpvakken uniform te maken zijn beoordelingsformulieren ontwikkeld die op het panel in eerste instantie erg uitgebreid overkwamen. Niet alles hoeft echter even gedetailleerd te worden ingevuld. De studenten waarderen de systematische beoordeling.

De examencommissie zet zich actief in voor de kwaliteitsborging van toetsing. Ze heeft een schema opgesteld aan de hand waarvan ze in een periode van drie jaar het volledige curriculum controleert door steekproeven te nemen uit het collegeaanbod. De examencommissie controleert ook jaarlijks tien procent van de bacheloreindwerkstukken. Met de komst van de toetsdeskundige per 1 september 2015 hoopt de examencommissie de kwaliteitsborging naar een nog hoger plan te tillen.

Bij de visitatie in 2013 bleek een aantal eindwerkstukken van onvoldoende academisch niveau te zijn. Om een kwaliteitsverbetering tot stand te brengen heeft de opleiding verschillende maatregelen genomen. Er is een nieuw scriptieprotocol opgesteld. Daarin is vastgelegd dat een eindwerkstuk altijd is gebaseerd op een probleemgestuurd primair bronnenonderzoek. De begeleiding is verbeterd door de invoering van de scriptieseminars. Eindwerkstukken worden tot nu toe niet allemaal gecontroleerd op plagiaat. Het panel adviseert dit snel als standaardprocedure in te voeren. De beoordelingscriteria voor de eindwerkstukken zijn aangepast. Acht knock-outcriteria zijn toegevoegd waaraan elk werkstuk ten minste moet voldoen. Elk eindwerkstuk wordt beoordeeld door twee lezers: de begeleidende docent en een door de examencommissie aangewezen tweede lezer uit een andere sectie. De sectieoverstijgende aanpak draagt bij aan inhoudelijke uitwisseling en algemeen gedragen beoordelingscriteria. Er is een strikte scheiding aangebracht tussen begeleiding en beoordeling: beide lezers komen onafhankelijk van elkaar tot een oordeel en bespreken dat vervolgens met elkaar. Bij een laag cijfer of verschil van inzicht wordt een derde lezer ingeschakeld. Het panel is van oordeel dat de beoordelingssystematiek door deze aanpassingen sterk verbeterd is. Ter voorbereiding op het bezoek heeft het panel vijftien eindwerkstukken bestudeerd. Het panel stelt vast dat al deze werkstukken van voldoende niveau zijn en dat de beoordeling adequaat is uitgevoerd. Het panel vindt het een sterk punt dat alle eindwerkstukken nu gebaseerd zijn op primair bronnenonderzoek.

Het panel concludeert dat de opleiding een intensief vernieuwingsproces in gang heeft gezet. Het beoordeelt zowel Standaard 2 als Standaard 3 nu als voldoende. De opleiding verdient

naar het oordeel van het panel een compliment voor de cultuuromslag die tot stand is gebracht. De opleiding heeft geïnvesteerd door extra personeel aan te trekken (opleidingssecretaris, studietoetscoördinatie, toetsdeskundige), wat zal bijdragen aan de duurzaamheid van de verbetering. Het panel waardeert het enthousiasme en de grote stappen die sinds 2013 zijn gezet. Als dit vernieuwingsproces eerder en uit eigen beweging tot stand was gekomen zou het oordeel van het panel hoger uitgevallen zijn. Nu volstaat het panel met het oordeel 'voldoende' op beide standaarden met de aantekening dat de opleiding bij voortzetting van dit beleid in staat geacht moet worden in de toekomst een beter oordeel te verwerven.

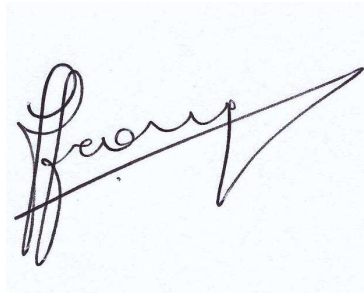
Het panel beoordeelt de standaarden uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling als volgt:

Bacheloropleiding Geschiedenis

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	<i>voldoende</i>
Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	<i>voldoende</i>
Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	<i>voldoende</i>
Algemeen eindoordeel	<i>voldoende</i>

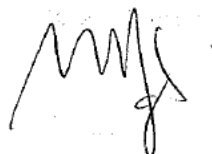
De voorzitter en de secretaris van het panel verklaren hierbij dat alle leden van het panel kennis hebben genomen van dit rapport en instemmen met de hierin vastgestelde oordelen. Zij verklaren ook dat de beoordeling in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Datum: 12 november 2015

Prof. dr. Luc François
Voorzitter

Dr. Marianne van der Weiden
Secretaris

Behandeling van Standaard 2 en 3 uit het Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling

---

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Bevindingen en aandachtspunten 2013

In het visitatierapport 2013 stelde de visitatiecommissie vast dat de bacheloropleiding Geschiedenis veel keuzevrijheid beoogde te bieden en daarom voor een breed onderwijsaanbod gekozen had. De commissie stelde echter vast dat de opleiding bij deze keuzevrijheid niet kon garanderen dat studenten alle beoogde eindkwalificaties zouden realiseren. Doordat de leerdoelen bij de door de commissie bestudeerde cursussen niet concreet waren geformuleerd, was niet voldoende verifieerbaar op welke manier de leerdoelen van de cursussen bijdroegen aan het realiseren van de eindkwalificaties van de opleiding.

Naar het oordeel van de commissie kon de bacheloropleiding Geschiedenis door het gebrek aan structurering en toezicht niet garanderen dat alle studenten alle eindkwalificaties behaalden. De opleiding had niet op structurele wijze gebruik gemaakt van de adviezen van externe commissies en legde een weinig reflectieve cultuur aan de dag.

De commissie stelde vast dat in de trajecten voor de eindwerkstukken van de bachelorstudenten de keuzevrijheid opnieuw een grote rol speelde. De student koos zelf een docent om te helpen bij het opstellen van een onderwerp en probleemstelling. Samen met de studietoelichting maakte de student een afstudeerplan. De commissie adviseerde om duidelijke deadlines met de studenten af te spreken en het tot dan toe vrijblijvende seminar, als een vorm van begeleiding bij het eindwerkstuk, verplicht te stellen. Ook zouden docenten studenten meer moeten stimuleren om de voorgeschreven tijd voor het eindwerkstuk niet te overschrijden.

Bevindingen 2015

Meer samenhang

In de stand-van-zakennotitie beschrijft de opleiding hoe het vernieuwde curriculum eruitziet en hoe de kritiek van de visitatiecommissie daarin is verwerkt. Het curriculumoverzicht is opgenomen in Bijlage 2. De samenhang van het programma is versterkt doordat het nieuwe curriculum is opgebouwd aan de hand van leerlijnen. Daarnaast is de vroegere verbredings- en verdiepingsruimte (20 EC, door de student naar keuze zelf in te vullen) vervangen door twee verplichte opleidingsbrede kerncolleges (De grenzen van de macht en *Global connections*) en door twee hulpvakken, die in het tweede bachelorjaar worden aangeboden.

De opleiding heeft de beoogde eindkwalificaties van de opleiding (die bij de visitatie in 2013 als voldoende werden beoordeeld) uitgewerkt in het nieuwe curriculum en de samenhang daarin zichtbaar gemaakt in zeven leerlijnen: (1) schrijfvaardigheid, (2) mondelinge presentatie, (3) discussievaardigheden en samenwerking, (4) werken met bronnen, (5) methodologie en onderzoek, (6) analytische vaardigheden en (7) kennisverwerking. In de leerlijnen is sprake van een oplopende moeilijkheidsgraad. Het beoogde eindniveau van elke leerlijn wordt expliciet getoetst in het derde bachelorjaar. Een van de studenten beschreef in het gesprek met het panel de leerlijnen als een mooi instrument om duidelijk te maken wat je als afgestudeerde kunt, bijvoorbeeld bij een sollicitatie.

De kerncolleges zijn thematisch en diachroon van opzet. De thema's van de kerncolleges 'Grenzen van de macht' en '*Global connections*' zijn de twee belangrijkste onderzoeksthema's van het Instituut voor Geschiedenis. Op deze manier versterken de kerncolleges de verbinding tussen onderwijs en onderzoek. De twaalf colleges binnen elk kerncollege worden verzorgd door een team van drie à vijf docenten die de inhoud van hun colleges op elkaar afstemmen. Voor elk kerncollege is een coördinator aangewezen die zoveel mogelijk de colleges bijwoont, de inhoudelijke coherentie bewaakt en aan het eind een slotcollege organiseert, waarin ruimte is voor vragen en discussie met de studenten. De studenten met wie het panel heeft gesproken, bevestigden dat docenten in hun colleges expliciet terugrijpen op wat er door een collega de vorige keer behandeld is door dat nog even kort samen te vatten en dan met de eigen stof verder te gaan. Dit verloopt beter bij 'De grenzen van de macht' dan bij '*Global connections*', wat de docenten zelf bevestigden. Bij de nieuwe collegereeks willen de docenten dit verbeteren. De kerncolleges grijpen terug op wat studenten in het eerste studiejaar hebben geleerd en leggen verbindingen tussen de verschillende tijdperiodes. Aan elk kerncollege zijn werkcolleges gekoppeld waarin de studenten leren de algemene concepten toe te passen. De studenten waarderen het dat ze na het eerste studiejaar een specialisatie (afstudeerrichting) kunnen kiezen, terwijl er daarnaast voldoende aandacht is voor brede overkoepelende historische thema's en concepten in de kerncolleges.

Elke student kiest twee hulpvakken, waarvan er minstens één gerelateerd is aan de afstudeerrichting. Studenten kunnen kiezen uit een lijst van twaalf hulpvakken die gericht zijn op historische onderzoekstechnieken en het leren omgaan met primaire bronnen. In het oude curriculum hing het van de docent af hoeveel aandacht er besteed werd aan de verhouding tussen primaire en secundaire bronnen. Nu is afgesproken dat de primaire bronnen aan de orde komen in de hulpvakken, terwijl in de werkcolleges het accent ligt op het leren omgaan met secundaire bronnen. De studenten die het oude en het nieuwe curriculum konden vergelijken, lieten het panel weten dat ze dit een verbetering vinden omdat het alle studenten dezelfde basis biedt.

Het panel stelt op basis van de documentatie en de gesprekken vast dat de opleiding veel energie heeft gestoken in de aanpassing van het curriculum. Dat heeft geresulteerd in meer samenhang die ook door studenten wordt herkend. Mede door de afstemming tussen en binnen de vakken kan de opleiding nu garanderen dat alle afgestudeerden de beoogde eindkwalificaties behaald hebben.

Explicatie van de leerdoelen

De hierboven beschreven samenhang wordt bevorderd doordat de opleiding de einddoelen en leerlijnen heeft vertaald naar specifieke en concrete leerdoelen per type college. Er is na de visitatie van 2013 intensief onderling gesproken over de doelen van de opleiding en wat daarbij van de docenten wordt verwacht. Dit is vastgelegd in de docentenhandleiding, wat houvast biedt bij het uitwerken van de colleges. De leerdoelen per type college (werkcollege, hoorcollege, seminar, hulpvak) worden beschreven in de cursusbeschrijvingen voor de E-studiegids. Deze vakoverstijgende leerdoelen worden ingevoerd door het onderwijssecretariaat. Dit vermindert de werklast voor de docenten en zorgt ervoor dat de leerdoelen automatisch gelijk zijn in alle colleges van hetzelfde type. De docenten voegen in de cursusbeschrijvingen de leerdoelen toe die specifiek zijn voor hun eigen vak. Docenten vermelden ook hoe ze de leerdoelen gaan toetsen.

Naast de cursusbeschrijvingen stellen de docenten collegeschema's op met een gedetailleerd programma. Studenten krijgen deze collegeschema's aan het begin van de collegereeks waardoor ze weten wat er aan de orde komt, wat er van hen verwacht wordt en hoe dit

samenhangt met de leerdoelen van de cursus. In de maand vóór het begin van een semester controleren de leden van het opleidingsbestuur en de opleidingssecretaris de collegeschema's op helderheid van de leerdoelen, de toetsing en de evenwichtigheid van de studielast. Docenten krijgen feedback en passen de schema's zo nodig aan. Deze controle is uitgevoerd in augustus 2014 en januari 2015 en zal in de toekomst een vast onderdeel blijven van de kwaliteitszorgcyclus. De studenten lieten het panel weten dat ze het werken met de collegeschema's (door hen aangeduid als studiewijzers) prettig vinden omdat vanaf het begin van een semester duidelijk is wat van hen verwacht wordt. Het panel deelt de waardering van de studenten: de opleiding hanteert nu een systematische aanpak die alle betrokkenen duidelijkheid biedt over de te bereiken leerdoelen.

Versterking van de studiebegeleiding

In het vernieuwde curriculum kiezen studenten, evenals in de oude situatie, aan het einde van het eerste studiejaar welke vakken ze in het tweede jaar willen volgen, gebaseerd op de keuze voor een afstudeerrichting. Beter dan voorheen is nu per richting duidelijk aangegeven uit welke hoorcolleges, werkcolleges en hulpvakken studenten kunnen kiezen. De studenten worden hierover geïnformeerd in een voorlichtingsbijeenkomst in april en kunnen de regels vinden op de website en in de E-studiegids van de opleiding. De studietoelators brengen dit in mei per e-mail nogmaals onder de aandacht van de studenten. Vanaf 1 juni is het vakkenaanbod bekend en kunnen de studenten hun keuzes maken. Ze leggen dit vast in een individueel studieplan dat door de studietoelator (hiertoe gemandateerd door de examencommissie) moet worden goedgekeurd. Zowel de studenten als de studietoelators bevestigden in het gesprek met het panel dat het maken van deze studieplannen en het begeleiden van de studenten erbij eenvoudiger is geworden doordat de structuur van het curriculum veel duidelijker is dan voorheen.

Aan het eind van het tweede studiejaar krijgen de studenten voorlichting over de keuzes die ze voor het derde jaar kunnen maken. Er is een voorlichtingsbijeenkomst over de invulling van de keuzeruimte (minor, keuzevakken, stage, buitenlandverblijf) en een facultaire minorenmarkt. Evenals in het eerste jaar is de informatie beschikbaar op de website en brengen de studietoelators dit per e-mail onder de aandacht van de studenten. Studenten dienen hun individuele studieplan voor het derde jaar in ter goedkeuring door de examencommissie. Aan het eind van het eerste semester van het derde studiejaar dienen de studenten hun afstudeerplan in. Ook dit behoeft goedkeuring van de examencommissie. In het algemeen zijn de studenten tevreden over de voorlichting en begeleiding die ze krijgen. Wel vinden ze dat de informatie over stages eerder gegeven zou moeten worden, zodat ze daar bij de planning van hun tweede jaar al rekening mee kunnen houden. Het panel heeft dit ter sprake gebracht in het terugkoppelingsgesprek met het opleidingsmanagement en vernam dat dit signaal hen al bereikt heeft. Het voornemen is de stagevoorlichting dit collegejaar al aan het eind van het eerste jaar te geven. Het panel vindt dit een verbetering.

Het panel vernam tijdens het bezoek dat de formatie ten behoeve van studiebegeleiding na de visitatie van 2013 structureel is uitgebreid. Daardoor zijn de studietoelators in staat hun begeleidende rol stevig in te vullen en te borgen dat de studenten hun weg door het curriculum goed kunnen vinden. Het panel heeft waardering voor deze intensivering van de begeleiding.

Een specifiek aspect van de studiebegeleiding betreft de begeleiding van de eindwerkstukken. Sinds september 2014 volgen de studenten verplichte scriptieseminars. In de scriptieseminars zitten studenten van verschillende afstudeerrichtingen bij elkaar. Er zijn aparte seminars voor studenten met een onderwerp uit de pre-industriële tijd en de moderne tijd, omdat de aard

van het bronnenmateriaal en de methodologie van elkaar verschillen. In de seminars komen de algemene vaardigheden, de knock-outcriteria en de inhoudelijke onderdelen van de beoordeling aan bod. Studenten bespreken met elkaar hun *work in progress*. Parallel daaraan krijgen de studenten individueel inhoudelijke begeleiding door hun scriptiebegeleider. Eventuele problemen die vertraging kunnen veroorzaken, worden door deze intensievere begeleiding snel gesignaleerd zodat met de student besproken kan worden welke koerswijziging nodig is om alsnog tot een voldoende eindresultaat te komen. Het is nog te vroeg om te kunnen vaststellen of deze aanpak leidt tot minder studievertraging. De opleiding wil dat aan het eind van studiejaar 2015-2016 gaan meten. Daarop vooruitlopend hebben docenten en studenten, zowel in evaluaties als tegenover het panel, hun tevredenheid geuit over de nieuwe aanpak. Het panel vindt de scriptieseminars een positief element, mede omdat ook hierbij een vakoverstijgende opzet is gekozen die zorgt voor een goede verbinding tussen een specialistisch thema en de algemene geschiedkundige aanpak.

Aansluiting bij de beroepspraktijk

Hoewel het gezien de breedte van het beroepenveld niet eenvoudig is voor de opleiding om studenten voor te bereiden op de beroepspraktijk, zijn er sinds 2014-2015 verschillende activiteiten op dit vlak ontwikkeld. Het belang van een stage wordt nadrukkelijker onderkend, de opleiding spoort docenten aan hun netwerk in te zetten om stageplaatsen te creëren en studenten bevestigden tegenover het panel dat ze vaker e-mails krijgen over concrete stagemogelijkheden. Studenten kunnen ook een beroepsgerichte minor kiezen, bijvoorbeeld journalistiek of intercultureel management.

Ten behoeve van de arbeidsmarktvoorbereiding organiseert de opleiding jaarlijks een arbeidsmarktmiddag met medewerking van alumni en stagiairs. Ten minste tweemaal per jaar vindt een loopbaancafé plaats met aandacht voor verschillende thema's (stages, workshops, sollicitatietraining, specifieke werkvelden). In samenwerking met de facultaire Loopbaanservice biedt de opleiding sollicitatietrainingen aan die specifiek zijn gericht op historici. Zoals hierboven vermeld, helpen de leerlijnen de studenten hun opgedane kennis en vaardigheden te expliciteren en over te brengen bij potentiële werkgevers. Op facultair niveau organiseert de Loopbaanservice een cyclus van arbeidsmarktvoorbereidingsbijeenkomsten waarin vier voor historici relevante sectoren aan de orde komen: journalistiek, consultancy, voorlichting en beleid. De opleiding is via het studietoetscoördinator uitdrukkelijk betrokken bij de inrichting van deze bijeenkomsten. Het panel ziet dat de opleiding concrete initiatieven ontplooit om studenten voor te bereiden op de beroepspraktijk. Verdere verbetering is mogelijk, vooral wat betreft de stages, en het panel adviseert dan ook het beleid op dit punt actief voort te zetten.

Cultuuromslag

Het panel heeft gezien dat de opleiding sinds de visitatie van 2013 een cultuuromslag tot stand heeft gebracht. Direct na ontvangst van het rapport is er intensief overleg gestart. Er werden vijf taskforces ingesteld die voorstellen moesten ontwikkelen om op de verschillende kritiekpunten verbetering tot stand te brengen. Deels konden ze voortbouwen op *good practices* die individuele docenten al hanteerden en die nu verbreed en geformaliseerd werden. Tussen de taskforces was overleg om te zorgen dat de verschillende voorstellen op elkaar aansloten. Daarnaast werd ingezet op het betrekken van alle medewerkers bij de vernieuwingsslag. De taskforces zochten contact met docenten om tot draagvlak te komen. Het opleidingsbestuur werd uitgebreid zodat alle secties en de studenten vertegenwoordigd zijn. Tijdens het bezoek werd echter vooral de onderwijsvergadering genoemd als geslaagd instrument voor de cultuuromslag. De onderwijsvergadering wordt drie maal per jaar uitgeschreven, op een moment dat een grote opkomst verwacht wordt. Op een onderwijsvergadering worden de

docenten uitgenodigd mee te praten over de implementatie van alle aspecten van het herstelplan. Het bestuur benut de feedback bij de besluitvorming, zodat er een optimale balans gezocht kan worden tussen de formele afspraken en verplichtingen enerzijds en de werkbaarheid voor de docenten anderzijds. Andere agendapunten op de onderwijsvergaderingen zijn het uitwisselen van *best practices* en discussies over actuele thema's die het onderwijs betreffen. Voorbeelden die genoemd werden, zijn het verschil tussen de bachelorwerkcolleges en bachelorseminars en het gebruik van de knock-outcriteria bij scriptiebeoordelingen. Inhoudelijke samenwerking en uitwisseling tussen docenten van verschillende secties worden daarnaast bevorderd door de opleidingsbrede kerncolleges, hulpvakkens en scriptieseminars en doordat scripties beoordeeld worden door lezers uit verschillende secties (zie ook standaard 3).

De opleiding heeft de nieuwe functie van opleidingssecretaris ingesteld. Deze heeft tot taak structureel toe te zien op de kwaliteit en consistentie van het opleidingsprogramma en zo bij te dragen aan de duurzaamheid van de verbetering. De opleidingssecretaris ondersteunt het opleidingsbestuur, de opleidingsvoorzitter en de onderwijsdirecteur en werkt vooral nauw samen met de opleidingsvoorzitter. Tijdens het gesprek met het panel bleek dat zijn rol vooral tot uiting komt in het bewaken en stroomlijnen van de communicatie tussen de verschillende gremia en personen. Samen met het onderwijssecretariaat streeft hij ernaar dat het administratieve werk voor de docenten zo beperkt mogelijk blijft, bijvoorbeeld door formats aan te bieden waarin algemene delen al zijn ingevuld zodat de docent zich kan concentreren op de eigen vakspecifieke invulling. De docenten met wie het panel gesproken heeft, zijn van mening dat het draagvlak voor de nieuwe afspraken en verplichtingen bij hun collega's mede hierdoor groot is. Velen vinden het ook wel prettig dat ze nu verplicht zijn hun collegeserie inclusief toetsing vooraf doordacht te hebben, zodat de stress van *last minute*-voorbereiding is afgenomen. Niet alleen de studenten maar ook de docenten voelen zich gesteund door de duidelijkheid en structuur waarbinnen ze hun werk doen. Overigens benadrukten de gesprekspartners dat er nog flink wordt gediscussieerd over verschillende aspecten, zoals de knock-outcriteria en de functie van verschillende collegetypes. Zij zien dit als een uiting van betrokkenheid. Het panel meent met deze conclusie te kunnen instemmen, niet alleen gebaseerd op de gesprekken met opleidingsmanagement en docenten, maar ook op de positieve feedback van de studenten. De studenten worden niet 'lastiggevallend' met de discussies achter de schermen en zien dat de docenten zich houden aan de afgesproken kaders. Op dit punt wil het panel expliciet vermelden dat de studenten hun docenten toegankelijk vinden en dat ze de feedback van docenten op hun werk waarderen. De visitatiecommissie was hier in 2013 al positief over en het panel stelt vast dat dit commitment naar de studenten toe niet heeft geleden onder alle energie die nodig was voor de herstelwerkzaamheden. Alle vaste stafleden beschikken nu over een BKO (Basiskwalificatie Onderwijs).

Het effect van de herstelwerkzaamheden kan op dit moment nog niet worden beoordeeld, maar op basis van de structurele maatregelen die zijn genomen en de gesprekken daarover tijdens het bezoek is het panel van oordeel dat er daadwerkelijk een cultuuromslag heeft plaatsgevonden en dat deze goede kans heeft permanent te zijn.

Standaard 3 Toetsing en gerealiseerd eindniveau

Bevindingen en aandachtspunten 2013

In het visitatierapport 2013 stelde de visitatiecommissie vast dat een expliciete koppeling van leerdoelen en toetsen in een aantal gevallen ontbrak. Ook stelde de commissie vast dat

studenten niet voor alle cursussen op dezelfde manier werden geïnformeerd over beoordelingscriteria en toetsprocedures. Deze informatie zou altijd ook in de cursusbeschrijving in de studiegids opgenomen moeten worden.

Hoewel de opleiding het vier-ogenprincipe had ingevoerd bij de beoordeling van de eindwerken en bij schriftelijke en mondelinge tentamens, vond de commissie de onafhankelijkheid van de tweede beoordelaar bij eindwerkstukken een aandachtspunt. De commissie was van oordeel dat de opleiding nog te weinig vorderingen had gemaakt op het gebied van kwaliteitsborging van de toetsing. De commissie adviseerde de eindverantwoordelijken van de opleiding te investeren in ondersteuning van de examencommissie, zodat zij zo snel mogelijk haar nieuwe rol op het gebied van kwaliteit van toetsen zou kunnen realiseren en borgen.

Omdat de commissie had vastgesteld dat vier van de vijftientig geselecteerde eindwerkstukken van de bacheloropleiding Geschiedenis van onvoldoende niveau waren, beoordeelde ze het gerealiseerd eindniveau van de bacheloropleiding als onvoldoende. Daarbij wog de commissie in haar oordeel expliciet mee, dat niet voldoende verifieerbaar was in welke mate de opleiding kon garanderen dat alle eindtermen werden getoetst. Door het brede karakter van de opleiding en de ruime keuzes die de studenten konden maken, vond de commissie meer toezicht daarop onontbeerlijk.

Bevindingen 2015

Kwaliteit van toetsing

De opleiding heeft de kwaliteit van de toetsing sinds 2013 op verschillende manieren verhoogd. De eerste stap was de expliciete koppeling tussen leerdoelen en toetsing die beschreven staat in de cursusbeschrijvingen en collegeschema's. In de tweede plaats is het vier-ogenprincipe uitgebreid: niet alleen achteraf, bij de beoordeling van tentamens en eindwerken, maar ook vooraf, bij het opstellen van tentamens. Met ingang van het tweede semester van 2013-2014 laten alle docenten hun schriftelijke tentamen controleren door ten minste één collega met het 'toets-je-toets'-formulier. Docenten die hulp nodig hebben bij het maken van een toets, kunnen aankloppen bij de recent aangeworven toetsdeskundige die als extern lid tot de examencommissie is toegetreten. De ingevulde 'toets-je-toets'-formulieren, de tentamenvragen, antwoordmodellen en tentamenresultaten worden ingeleverd bij de onderwijsadministratie. Cijfers worden pas ingevoerd in het studentvoortgangssysteem als alle formulieren compleet zijn. Tijdens het bezoek bevestigden de docenten dat dit systeem 'streng' gehanteerd wordt waardoor iedereen zich eraan houdt.

Om de beoordeling van studenten bij werkcolleges, seminars en hulpvakken uniform te maken zijn beoordelingsformulieren ontwikkeld. Het panel heeft deze formulieren ingezien en vroeg zich af of de mate van gedetailleerdheid niet tot teveel bureaucratie leidt. De docenten ontkenden dit. Ze lichtten toe dat het in feite om onderwerpen gaat die ze ook in het verleden al benoemden bij het geven van feedback. Nu gaat het geven van feedback systematischer en werken de verschillende kopjes op het formulier als aandachtstreepjes om geen onderwerpen te vergeten. Niet alles hoeft even gedetailleerd te worden ingevuld als de student maar feedback krijgt op de punten die verbetering behoeven. De studenten waarderen deze systematische beoordeling. Het panel is door de nadere toelichting overtuigd van de meerwaarde van de nieuwe beoordelingsformulieren.

De examencommissie heeft een schema opgesteld aan de hand waarvan ze in een periode van drie jaar het volledige curriculum controleert door steekproeven te nemen uit het

collegeaanbod. Als bijlage bij de stand-van-zakennotitie is de toetsingscyclus concreet beschreven. Zo nodig krijgen docenten feedback. De examencommissie bekijkt ook steekproefsgewijs de wijze waarop de beoordeling van de bacheloreindwerkstukken tot stand komt. Jaarlijks wordt tien procent van de eindwerkstukken gecontroleerd. Met de komst van de toetsdeskundige per 1 september 2015 hoopt de examencommissie de kwaliteitsborging naar een nog hoger plan te tillen.

Academisch eindniveau

Bij de visitatie in 2013 bleek een aantal eindwerkstukken academisch van onvoldoende niveau te zijn. Om een kwaliteitsverbetering tot stand te brengen heeft de opleiding verschillende maatregelen genomen. Er is een nieuw scriptieprotocol opgesteld. Daarin is vastgelegd dat een eindwerkstuk altijd is gebaseerd op een probleemgestuurd primair bronnenonderzoek. Studenten worden hierop voorbereid door de hulpvakken. Een student kan in overleg met de begeleidende docent een eigen vraagstelling formuleren, maar een student kan er ook voor kiezen het eindwerkstuk binnen de thematiek en binnen het tijdpad van een BA3-seminar (sectiespecifiek derdejaars bachelorseminar) te schrijven. De begeleiding is deels individueel en daarnaast groepsgewijs, in de hierboven (zie Standaard 2) al beschreven scriptieseminars.

Eindwerkstukken worden tot nu toe niet allemaal op uniforme wijze gecontroleerd op plagiaat. Met het oog op de rechtsgelijkheid van studenten is het panel van oordeel dat dit een standaardprocedure dient te zijn. Het opleidingsmanagement liet het panel weten dat met ingang van het collegejaar 2015-2016 alle eindwerkstukken digitaal zullen worden ingeleverd via Blackboard en daarmee automatisch op plagiaat worden gecontroleerd via het plagiaatdetectieprogramma Turnitin. Op de Onderwijsvergadering van 1 september 2015 is het gebruik daarvan gedemonstreerd aan de docentenstaf. Aanvullend is begin september een schriftelijke handleiding aan alle docenten rondgestuurd. Bovendien zijn de docenten van de scriptieseminars geïnstrueerd dat het Blackboard-Inleverpunt Eindwerkstukken op college uitdrukkelijk aan de studenten moet worden gedemonstreerd. Het panel beveelt de opleiding aan het komende jaar te monitoren of deze procedure werkt zoals beoogd.

De beoordelingscriteria voor de eindwerkstukken zijn in april 2014 aangepast. Acht knock-outcriteria zijn toegevoegd waaraan elk werkstuk ten minste moet voldoen om als voldoende te kunnen worden beoordeeld: (1) helder geformuleerde historische vraagstelling, (2) inbedding in historiografische en/of wetenschappelijke discussie, (3) verantwoording van de onderzoeksmethode, (4) gebaseerd op kritisch onderzoek in primaire bronnen, (5) voldoende brede literatuurstudie, (6) goed gestructureerd betoog, (7) wetenschappelijk onderbouwde conclusie en (8) correct taalgebruik. Deze criteria bleken in praktijk aanleiding te geven tot interpretatieverschillen tussen docenten. Ze zijn dan ook uitvoerig besproken op de Onderwijsvergadering van 2 september 2014 en een nadere toelichting is beschikbaar gesteld via de digitale docentenhandleiding. Het panel vindt de formulering van deze knock-outcriteria een goede ontwikkeling en verwacht dat de uniforme interpretatie ervan zal toenemen door het uitwisselen van ervaringen in de sectieoverstijgende duo's van eerste en tweede beoordelaar en door het controlerende werk van de examencommissie.

Het beoordelingsformulier biedt de mogelijkheid wegingsfactoren toe te voegen aan de verschillende criteria. Dit is facultatief, wat naar het oordeel van het panel de duidelijkheid voor studenten niet ten goede komt. Het opleidingsmanagement lichtte toe dat het beoordelingsformulier is geënt op een facultair formulier. In sommige opleidingen worden wegingsfactoren gebruikt, maar bij de opleiding Geschiedenis niet. In overleg met de faculteit zal bezien worden of voor de opleiding Geschiedenis deze vakjes geschrapt kunnen worden.

Elk eindwerkstuk wordt beoordeeld door twee lezers: de begeleidende docent en een door de examencommissie aangewezen tweede lezer uit een andere sectie. Er is een strikte scheiding aangebracht tussen begeleiding en beoordeling: beide lezers komen onafhankelijk van elkaar tot een oordeel en bespreken dat vervolgens met elkaar. De tweede lezer doet een voorstel voor het eindcijfer. In gezamenlijk overleg komen beide lezers tot een definitief oordeel en verwoorden dat op het beoordelingsformulier. Als het eindoordeel tussen 6 en 6,5 ligt, wordt een derde lezer ingeschakeld. De opleiding heeft een derde-lezerscommissie van ervaren stafleden, bestaande uit drie vaste en drie interim-leden. Als de twee lezers niet tot consensus kunnen komen, wordt het eindwerkstuk aan de examencommissie voorgelegd, die een derde lezer aanwijst. De derde lezer bepaalt het eindcijfer. Het panel is van oordeel dat de opleiding op deze wijze over een zorgvuldige en onafhankelijke beoordelingsprocedure beschikt.

Ter voorbereiding op het bezoek heeft het panel vijftien eindwerkstukken bestudeerd. Het panel stelt vast dat ze alle van voldoende academisch niveau zijn en dat de beoordeling adequaat is uitgevoerd. Bij enkele eindwerkstukken zou het panel een iets hoger of iets lager cijfer hebben gegeven, maar hierbij was geen sprake van een systematische afwijking naar boven of naar beneden. Het panel vindt het een sterk punt dat alle eindwerkstukken gebaseerd zijn op primair bronnenonderzoek.

Overwegingen

Het panel heeft kunnen vaststellen dat de opleiding een intensief vernieuwingsproces in gang heeft gezet dat zijn vruchten begint af te werpen. Zowel op Standaard 2 als op Standaard 3 is de kwaliteit nu voldoende. De opleiding verdient naar het oordeel van het panel een compliment voor de cultuuromslag die tot stand is gebracht en voor het feit dat er bij alle stappen draagvlak is gezocht onder de docenten. De opleiding heeft geïnvesteerd door extra personeel aan te trekken (opleidingssecretaris, studiecoördinatie, toetsdeskundige), wat zal bijdragen aan de duurzaamheid van de verbetering. In de gesprekken werd ook duidelijk dat het reflectieve vermogen in vergelijking met de vorige visitatie versterkt is: een aantal verbeterpunten die het panel benoemde, waren door de opleiding zelf al gesignaleerd en opgepakt. Het panel waardeert het enthousiasme en de grote stappen die sinds 2013 zijn gezet. Als dit vernieuwingsproces eerder en uit eigen beweging tot stand was gekomen zou het oordeel van het panel hoger uitgevallen zijn. Nu volstaat het panel met het oordeel 'voldoende' op beide standaarden met de aantekening dat de opleiding bij voortzetting van dit beleid in staat geacht moet worden in de toekomst een beter oordeel te verwerven.

Conclusie

Bacheloropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 2 als 'voldoende'.

Bacheloropleiding Geschiedenis: het panel beoordeelt Standaard 3 als 'voldoende'.

Bijlagen

Bijlage 1: Curricula vitae van de leden van het panel

Prof. dr. Luc François, voorzitter

Prof. dr. Luc François is emeritus gewoon hoogleraar in de geschiedenis aan de Universiteit van Gent. Van 2001 tot 2006 was hij onderwijsdirecteur van deze universiteit en van 2004 tot maart 2011 directeur van de Associatie Universiteit Gent. Van 2011 tot 2014 was hij rectoraal adviseur internationalisering. Van 2011 tot 2014 was hij voorzitter van de HBO5-commissie, die de minister van Onderwijs en Vorming advies verleent over de aanvragen tot inrichting van HBO5-opleidingen ('associate degrees'). Sinds 1 april 2014 is hij voorzitter van de Commissie Hoger Onderwijs. Op verzoek van de NVAO zetelde hij in diverse commissies, belast met de audits aan Nederlandse hogescholen met betrekking tot de institutionele toets kwaliteitszorg.

Prof. dr. Jan Orbie

Prof. dr. Jan Orbie is hoofddocent bij de vakgroep Politieke Wetenschappen en directeur van het 'Centre for EU Studies' van de Universiteit Gent. Hij geeft onder andere cursussen in de theorie van Europese integratie, Europees extern beleid en Europese (handels)politiek. Zijn onderzoek richt zich op het internationale beleid van de Europese Unie. Hij is auteur van vele hoofdstukken, artikelen en boeken over Europees handels- en ontwikkelingsbeleid en over de promotie van sociale normen en democratie in het extern beleid van de EU. Hij was lid van visitatiecommissies in Europese studies in Vlaanderen (2010-2011) en Geschiedenis, Europese Studies en Internationale Betrekkingen in Nederland (2012-2013).

Prof. dr. Peter Raedts

Peter Raedts (1948) heeft geschiedenis gestudeerd in Utrecht en theologie in Amsterdam. Hij is in 1984 gepromoveerd in Oxford op een proefschrift over de dertiende-eeuwse theoloog Richard Rufus. Hij heeft kerkgeschiedenis van de Middeleeuwen en de Reformatie gedoceerd in Utrecht en Leiden. Vanaf 1994 tot 2013 is hij hoogleraar middeleeuwse geschiedenis geweest aan de Radboud Universiteit in Nijmegen. Hij heeft een boek geschreven over de perceptie van de Middeleeuwen in de moderne cultuur, getiteld: *De ontdekking van de Middeleeuwen. Geschiedenis van een illusie*. En zijn afscheidscollege is verschenen onder de titel *De uitvinding van de Rooms-katholieke kerk* (2013) hij doet nu onderzoek naar de ondergang van het verlichte katholicisme (1780-1870).

Linda van Exter BA, student-lid

Linda van Exter heeft in 2015 haar BA Geschiedenis (cum laude, minoren Middeleeuwen, Onderwijskunde en American Studies) behaald. Aansluitend is zij dit jaar begonnen aan zowel de Onderzoeksmaster Geschiedenis, als de propedeuse Pedagogie en Onderwijskunde. In de periode 2012-2014 was zij verder student-docent Geschiedenis en Aardrijkskunde aan het ROCVA (volwassenenonderwijs). Ook maakte zij twee jaar lang deel uit van de Opleidingscommissie BA Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam. Het afgelopen jaar was zij naast haar studie zowel lid van The Honours Student Council (UvA/VU/IIS) als raadslid van de Centrale Studentenraad aan de UvA.

Bijlage 2: Curriculumoverzicht

Semester 1	Oude geschiedenis 5 EC	Algemene geschiedenis nieuwe tijd 5 EC	Vaderlandse geschiedenis 5 EC	Vaardigheden 5 EC	Thema 1 5 EC	Inleiding historische wetenschappen 5 EC
Semester 2	Middeleeuwse geschiedenis 5 EC	Algemene geschiedenis contemporaine 5 EC	Economische en sociale geschiedenis 5 EC	Vaardigheden 5 EC	Thema 2 10 EC	
Semester 3	Opleidingsbreed kerncollege De grenzen van de macht HC 5 EC+ WC 10 EC			Wetenschapsfilosofie 5 EC	Verplicht hulpvak per sectie 5 EC	Sectiespecifiek hoorcollege 5 EC
Semester 4	Opleidingsbreed kerncollege <i>Global Connections</i> HC 5 EC+ WC 10 EC			Historiografie 5 EC	Verplicht hulpvak per sectie 5 EC	Sectiespecifiek hoorcollege 5 EC
Semester 5	Sectiespecifiek hoorcollege 5 EC	Sectiespecifiek bachelorseminar 10 EC		Minor 30 EC		
Semester 6	Bacheloreindwerkstuk 15 EC					

Bijlage 3: Bestudeerde eindwerkstukken en documenten

Het panel heeft de eindwerkstukken bestudeerd van de studenten met de volgende studentnummers:

1055372
1291327
0942162
0545724
1119036
0900532
0908665
1147161
1232207
1298941
1143670
1168509
1259725
1179225
1292080

Daarnaast heeft het panel de volgende documenten bestudeerd:

- beoordelingsrapport visitatiecommissie 2013
- herstelplan opleiding Geschiedenis, april 2014
- NVAO-besluit juni 2014
- stand-van-zakennotitie, augustus 2015
- representatieve set van collegeschema's
- cursusbeschrijvingen van de kerncolleges uit het tweede bachelorjaar

Bijlage 4: Bezoekprogramma

Commissieleden: prof.dr. Luc François, prof.dr. Jan Orbie, prof.dr. Peter Raedts, mw. Linda van Exter

Secretaris: Marianne van der Weiden

Faculteit der Geesteswetenschappen, Universiteit Leiden Datum: 12 oktober 2015		
Locatie: Faculteitskamer Sociale Wetenschappen, Academiegebouw, Rapenburg 67-73, Leiden		
Tijdstip	Gesprek	Gesprekspartners
13.00-15.00	<i>Voorbereidend overleg bacheloropleiding Geschiedenis inzien documenten, lunch</i>	<commissie intern>
15.00-15.30	Gesprek met opleidingsmanagement	Dr. Egbert Fortuin, vice-decaan Dr. Joost Augusteijn, vice-decaan Dr. Eric Storm, opleidingsvoorzitter Nina Oude Ophuis, studentlid Prof.dr. Luuk de Ligt, wetenschappelijk directeur Instituut voor Geschiedenis Dr. Job Weststrate, secretaris
15.30-16.00	Gesprek met studenten	2e jaars student: Solange Ploeg 3e jaars student: Jonas van Hattem (OLC-lid) 3e jaars student: Merel Hagen 4e jaars student (net afgestudeerd): Hans van Waas
16.00-16.30	<i>Pauze en overleg</i>	<commissie intern>
16.30-17.00	Gesprek met docenten	Dr. Robert Stein, voorzitter OLC Dr. Kim Beerden, lid OLC Prof. dr. Judith Pollmann, docent Dr. Jeroen Touwen, docent
17.00-17.30	Gesprek met examencommissie	Prof. dr. Marlou Schrover, voorzitter Dr. Felicia Rosu Dr. Maurits Ebben Drs. Dirk van Loon, ambtelijk secretaris Drs. Els Woestenburg, studietoelichting Drs. Astrid Koster, extern lid examencommissie
17.30-18.30	<i>Opstellen bevindingen, herbeoordeling standaard 2 en standaard 3, voorbereiden eindgesprek</i>	<commissie intern>
18.30-19.00	Eindgesprek en terugkoppeling bevindingen	Alle genodigden